

Speleološka istraživanja Baračevih špilja

Vlado Božić
Speleološki odsjek HPD „Željezničar“ - Zagreb

Foto: Hrvoje Cvitanović

2014. godine navršilo se točno 100 godina od objavljivanja prvih nacrti Baračevih špilja, a iduće će godine biti točno 130 godina od objavljivanja prvih podataka o njima, stoga je prava prigoda podsjetiti na njih, a i na izletišta Baračevac u kojem se špilje nalaze.

O Baračevim špiljama postoji brojna literatura pisana u stručnim publikacijama, dnevnim i tjednim novinama, a ovdje će biti posebna pažnja posvećena samo izradi topografskih nacrti i zidovima u Gornjoj špilji.

Baračeve špilje - Donja, Gornja, Nova i špilja Baračevac nalaze se oko 6 km zračne udaljenosti istočno od Rakovice, oko 700 m zapadno od sela Nova Kršlja. Ulazi u špilje nalaze se na sjevernom obronku Baračeve brine, brdašcu koje se proteže u smjeru sjeverozapad - jugoistok, a nadvisuje udolinu s potokom za osamdesetak metara. U podnožju Baračeve brine izvire potok Baračevac te s još dva manja bezimena potoka tvori potok Kršlju.

Dosadašnja saznanja o špiljama

Špilje se u literaturi prvi put spominju 1885. godine. Njih je 1884. posjetio geolog Mijo Kišpatić i o tome pisao 1885. u *Viestniku arheološkoga društva*. Zašao je u Donju špilju i zaključio da mu nije zanimljiva, već je više vremena posvetio Gornjoj špilji.

Tu je našao prekopano tlo špilje, na kojem je bilo raznih kosti i zuba špiljskog medvjeda, ali i ljudskih kosti. Prošao je lako prohodan dio špilje, no nije se dugo u njoj zadržavao, pokupio je s površine što je bilo dostupno i poslao to detaljno opisao. Kako je sam napisao, u špiljama je boravio svega nekoliko sati (K i š p a t i ć, 1855.).

Na Kišpatićev poticaj u Ogulinu je u veljači 1892. osnovan Odbor za uređenje Baračevih špilja za turističko posjećivanje, brojio je 14 članova, koji je već u kolovozu iste godine upriličio svečano otvorenje špilja, Gornje i Donje (B o ž i ć e v i ć, 1956, B o ž i ć, 1984, G a r a š i ć, 1992.). Od tada je više autora pisalo o turističkom

Napomena

U ranijim napisima o Baračevim špiljama pisalo je da se špilje prvi put spominju 1874. godine, što nije točno. Zabunu je stvorio Dragutin Franić 1910. godine jer je u knjizi *Plitvička jezera*, uz opis Baračevih špilja, na str. 172 naveo i djelo *Die Wassernothe im Karste* izdano 1874. Nakon detaljnog proučavanja te knjige, tiskane na 160 stranica, pisane njemačkim i hrvatskim jezikom pod nazivom *Die Wassernothe im Karste der kroatischen Militärgrenze - Oskudica vode po krasu u hrvatskoj vojničkoj krajini*, kojoj su autori Antun Beyer, Milan Tietze i Gjuro Pilar, jasno je da se tu ne spominju nikakve špilje. Knjiga je izdana po naredbi Carskog i kraljevskog zapovjedništva u Zagrebu zemaljske upravne oblasti u hrvatsko-slavonskoj vojničkoj krajini. U knjizi se opisuje oskudica vode u Rakovičkoj satniji. Na str. 32 za područje Nove Kršlje piše: *Nova Kršlja, gdje je nekada zapovjednik Korduna i sjedio gdje doduše na pol sata daleko ima vrelo, koje jeseni i proljećem potočićem teče, ali pak ljeti usiše, te tako kadšto nestašica vode nastaje*. Špilje se nigdje ne spominju. Tekst se najvjerojatnije odnosi na potok Baračevac. Prema tome, ovom se referencom uz Baračeve špilje u buduće ne treba koristiti.

posjećivanju špilja, kao npr. J. Pl. Sugh (1898.), Dragutin Hirc (1900. i 1905.) te Dragutin Franjić (1910.) koji je prvi detaljno opisao Donju, Gornju i treću Baračevu špilju (sadašnji je naziv Nova špilja). On špilje nije mjerio jer nigdje nije spomenuo njihove duljine. Važno je napomenuti da je nakon ovog Franičeva posjeta Novoj špilji došlo do zarušavanja njezina ulaza pa se za špilju nije znalo sve do 2003. kada je ponovno otkrivena, istražena i nacrtana (K o v a č e v i ć, 2003.).

Opsežno speleološko istraživanje špilja prvi je obavio geolog Josip Poljak 1913. i 1914. u djelu *Pećine hrvatskog krša II – Pećine okoliša Plitvičkih jezera, Drežnika i Rakovice*, gdje je objavio detaljan opis Gornje i Donje špilje, njihove nacрте, a također i prve fotografije špilja (P o l j a k, 1914.). Te je špilje opisao i Ivan Krajač (1925.) u časopisu *Hrvatski planinar*. Oba su autora zaključila da su špilje zapuštene jer su našli mnogo polomljenih sigaa, porušeni zid i razbacane kosti.

Špilje su se našle (1945.) na popisu špilja i jama u Hrvatskoj u knjizi *Podatci o pećinama* autora Frana Baučića, u kojoj su osim brojčanih podataka objavljeni i Poljakovi nacrti Donje i Gornje Baračeve špilje. U članku *Popis špilja i ponora u Hrvatskoj* objavljenom (1957.) u časopisu *Naše planine* autora Vladimira Redenšeka objavljeni su samo osnovni podatci o ovima špiljama, bez nacрта.

O špiljama je pisao geolog Srećko Božičević (1956.), kao prvim turističkim špiljama u Hrvatskoj, i (1961.) o potrebi njihove zaštite, kao i Vlado Božić (1975.). Gornju Baračevu špilju istraživao je i geolog Mirko Malez 1959. i 1974., a rezultate istraživanja (samo obrada paleontoloških

iskopina) objavio (1960.) u djelu *Paleontološka istraživanja i speleološka rekognosciranja* i (1976.) u *Datierung der Quartäralagerungen der Oberen Barač – Höhle bei Rakovica in der Lika*. Nacrte špilja nije radio, ali naveo je duljine Donje i Gornje špilje.

U ljetu 1960. Baračeve špilje istraživali su članovi Speleološkog društva Hrvatske iz Zagreba, pod vodstvom Ive Baučića, za potrebe ondašnje vojske i ponovno izradili nacрте špilja (B a u č i ć, 1960). Godine 1971. i 1972. špilje su opet istraživali članovi SO PD „Željezničar“ te izradili nove nacрте špilja i snimili nove fotografije. O rezultatima tih istraživanja pisao je Vlado Božić (1975.) pod naslovom *Baračeve špilje nekad i danas*.

Baračeve su špilje opet postale zanimljive speleolozima kada su ovo područje Korduna počeli istraživati članovi SO PDS 'Veletit' i SO PD JNA „Sutjeska“ u razdoblju od 1983. do 1984. U sklopu istraživanja velikoga hidrogeološkog sustava cijelog područja između Korane i Rakovice ekipa SO PDS „Veletita“, pod vodstvom Marijana Čepelaka, ponovno je istražila Gornju i Donju Baračevu špilju i izradila nove nacрте. Pod naslovom *Špiljski sustav Panjkov ponor – Kršlje* autor Marijan Čepelak pisao je o Baračevim špiljama (1984.) u časopisima *Speleolog*, *Naše planine* i *Priroda* te u njima objavio samo duljine špilja.

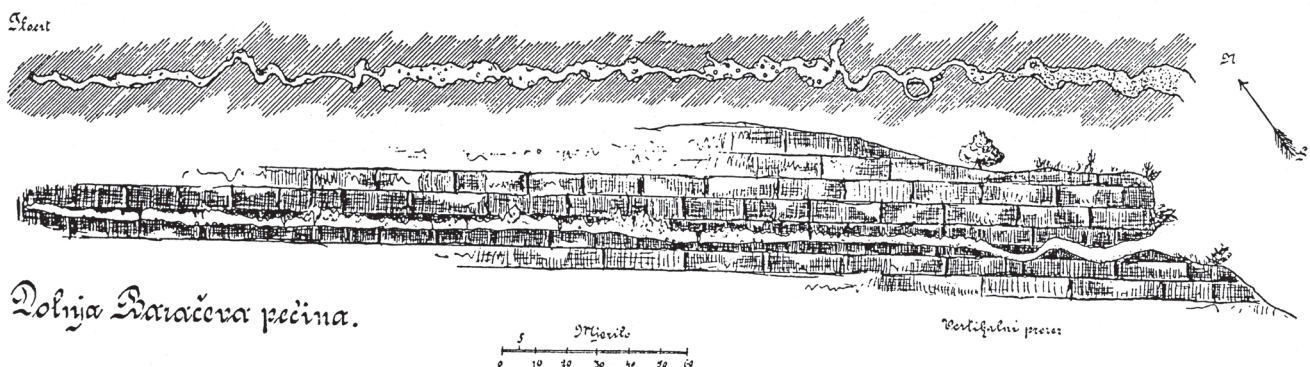
Novo zanimanje za špilje pokazali su 1999. članovi Općinskog vijeća Općine Rakovica i osnovali Odbor za revitalizaciju Baračevih špilja. Na inicijativu Tihomira Kovačevića, tadašnjeg člana „Društva za istraživanje i snimanje krških fenomena“ iz Zagreba, od tada je počela obnova ne samo špilja već i cijelog područja oko

špilja. Za posjetitelje je tada uređena samo Gornja špilja. Prilikom uređenja okoliša 2003. otkrivena je i istražena treća Baračeva špilja, nazvana Nova Baračeva špilja. Tada je uređen okoliš oko izvora Bračevca, uređeni su putovi do špilja, uređeno je parkiralište, sagrađena je prihvatna kućica, izrađeni su prospekti, fotografije, obavijesne ploče uz prometnice i, što je osobito važno, osnovana je Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području općine Rakovica. Tihomir Kovačević je (koncem 2003.) objavio knjižicu Baračeve špilje i u njoj prikazao dotadašnja saznanja o špiljama. Svečano osnivanje JU obavljeno je 24. rujna 2004. (B o ž i ć, 2005.).

O nacrtima špilja

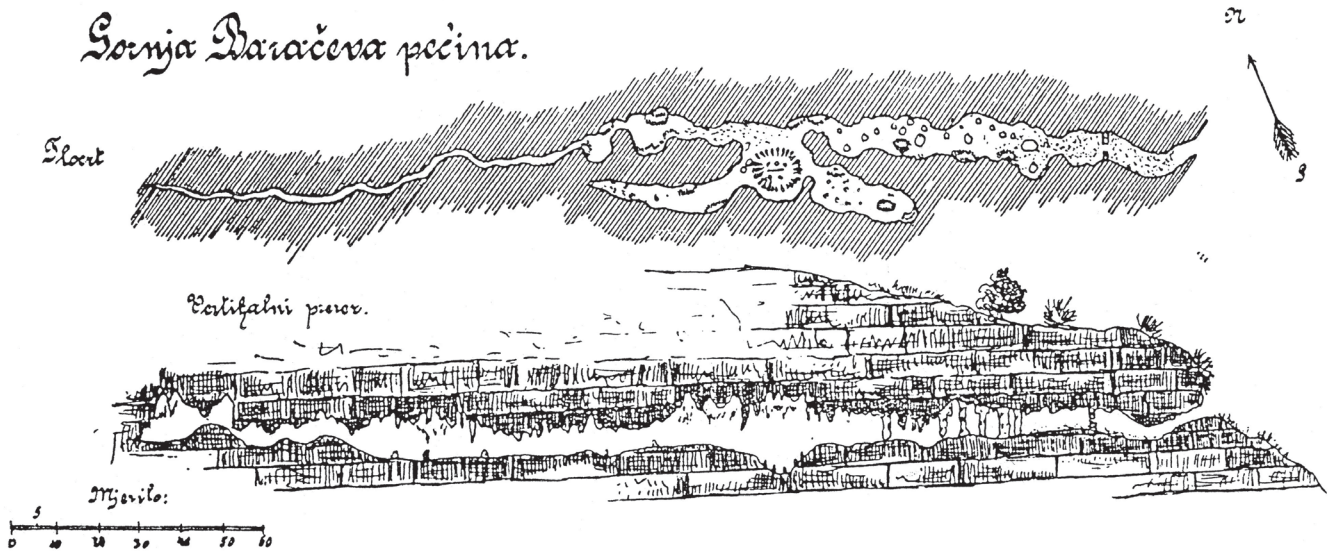
Iz gornjeg pregleda vidljivo je da su nacрте špilja radili Josip Poljak (objavio 1914.), članovi SO PD „Željezničar“ za potrebe vojske (objavljeno samo u elaboratu za vojsku), Vlado Božić (objavio 1975.), Marijan Čepelak 1983. (nije objavio nigdje), članovi Dinarida – Društva za istraživanje i snimanje krških fenomena (DDISKF) odnosno Alan Kovačević (objavio 2003.) i Damir Basara (SO Dubovac) 2014., ali o tome još ništa nije objavljeno.

Kao što je gore spomenuto, prvo pravo speleološko istraživanje obavio je 1913. godine mladi geolog Josip Poljak i 1914. objavio opis Donje i Gornje špilje te priložio nacрте i fotografije. Iz njegova se teksta saznaje da su špilje građene u gornjokrednim rudistnim vapnencima, da je Donja špilja duga 368 m, dok za Gornju nije iznesen brojčani podatak, već se iz nacрта može zaključiti da duljina prikazanih špiljskih kanala iznosi oko 325 m. Iz nacрта Donje špilje vidljivo je da se

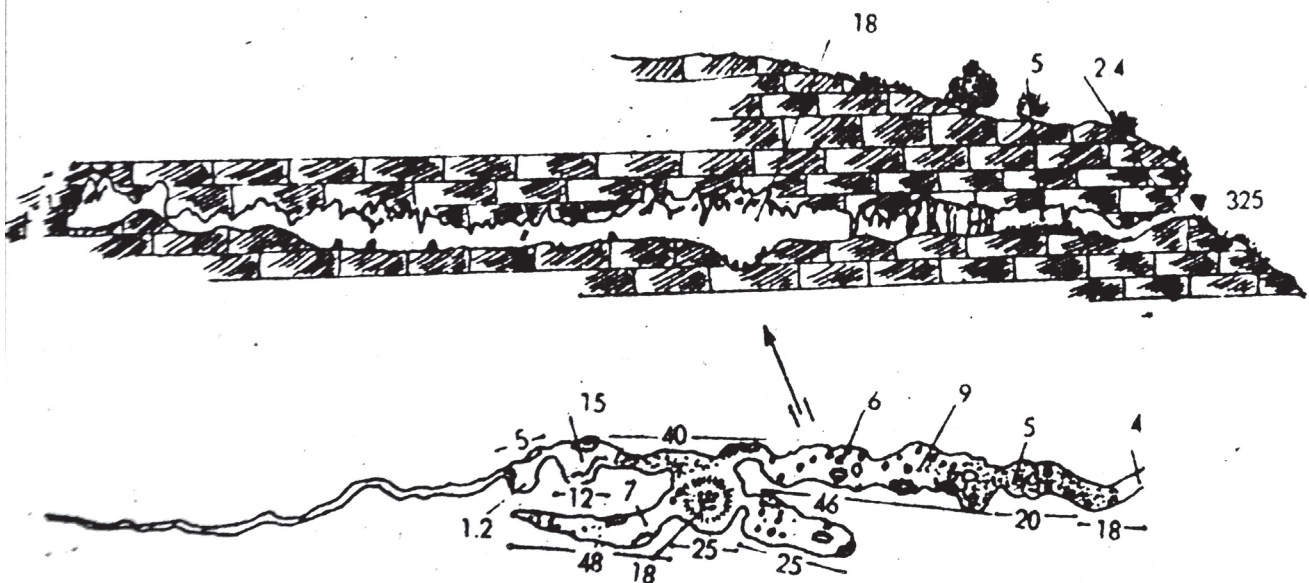

Nacrt Donje Baračeve špilje Josipa Poljaka iz 1914.

Gornja Baračeva pećina.

Nacrt Gornje Baračeve špilje Josipa Poljaka iz 1914.

Nacrt Gornje Baračeve špilje iz 1945.

špilja od ulaza gotovo pravocrtno proteže u smjeru sjeverozapada, da je potpuno vodoravna i da nema većih dvorana, već špilju tvori uski i niski špiljski kanal djelomično zasigan. Iz nacrtu Gornje špilje može se vidjeti da se špilja od ulaza proteže također gotovo pravocrtno u smjeru sjeverozapada, ali ima većih dvorana i jedan kanal paralelan s glavnim, koji se odvaja na stotinjak metara od ulaza. Vidljivo je da je prva polovica Glavnoga kanala široka, prostrana, dok je druga polovica vrlo uska, a nije vidljivo da se paralelni kanal nalazi na nižoj razini od Glavnoga kanala. Na nacrtu je ucrtan i položaj zida, dvadesetak metara od ulaza.

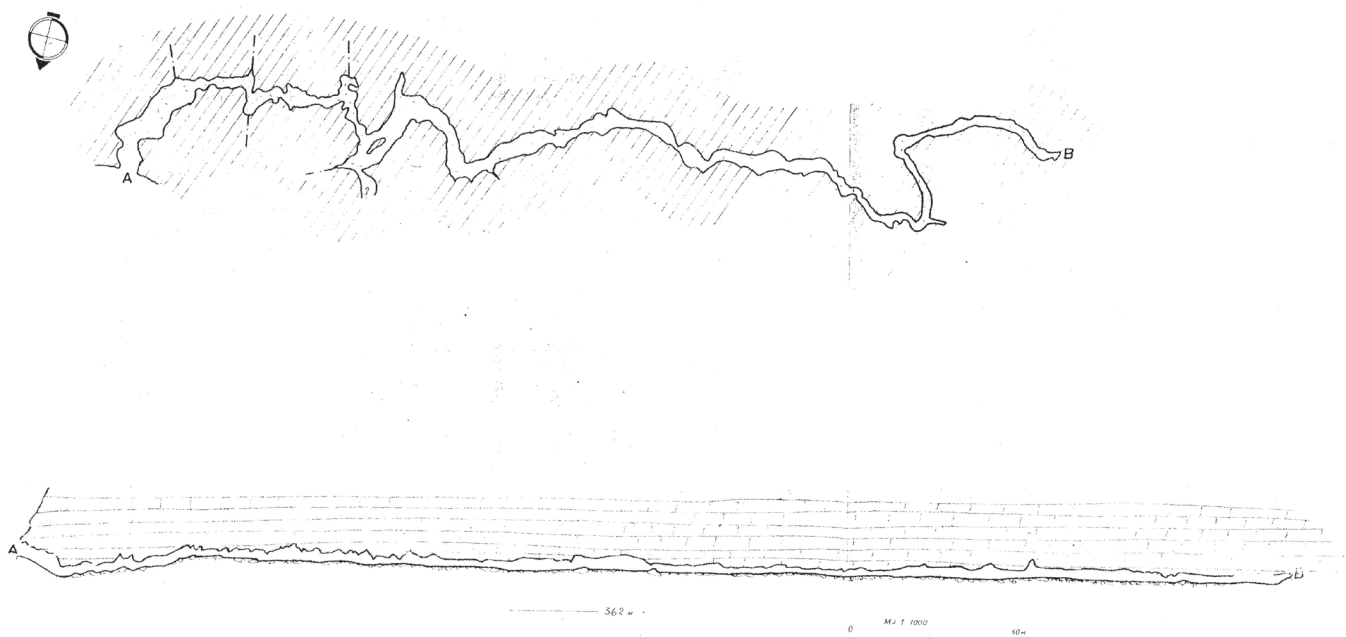
Veliko regionalno speleološko istraživanje Like i Korduna, za potrebe ondašnje vojske, organiziralo je 1960.

Speleološko društvo Hrvatske (SDH) sa članovima svih tadašnjih hrvatskih speleoloških udruga, a vodio ga je geograf Ivo Baučić. Jedna ekipa speleologa sastavljena od članova SO PD „Željezničar“ i SO PDS „Velebit“ istraživala je i Baračeve špilje. U elaboratu se špilje nazivaju Velika Baračeva pećina (Gornja špilja) i Mala Baračeva pećina (Donja špilja). Nacrt Donje špilje izradio je Ivica Posarić, no sada se ne zna tko je izradio nacrt Gornje špilje. Problem je u tome što su originalni nacrti predani naručitelju u Beograd (i sada su nedostupni), a u elaboratu su objavljeni samo precrtani nacrti. Nažalost, kod prilagođavanja nacrtu za uvez u elaborat došlo je do pojednostavljenja nacrtu (slučaj s Gornjom špiljom), ali i do raznih pogrešaka (slučaj s Donjom špiljom).

Iz nacrtu Gornje špilje (Velika Baračeva) vidi se da se špilja generalno proteže potpuno vodoravno u smjeru jugozapada i da ima jedan paralelni kanal, koji se spušta ispod Glavnoga kanala. U opisu Gornje špilje stoji da je njezina duljina 190 m.

Donja špilja (Mala Baračeva) u elaboratu je predstavljena duljinom od 362 m i nacrtom, za koji je poslije ustanovljeno da ga je radio Ivica Posarić. Prema nacrtu špilja se krivudavo proteže uglavnom u smjeru zapad-jugozapad.

Kada su članovi SO PD „Željezničar“ 1971. posjetili Baračeve špilje, koristili su se ovim nacrtima iz elaborata. Pri posjetu Donjoj špilji činilo im se da nacrt odgovara stvarnosti, ali da je nacrt Gornje špilje previše pojednostavljen

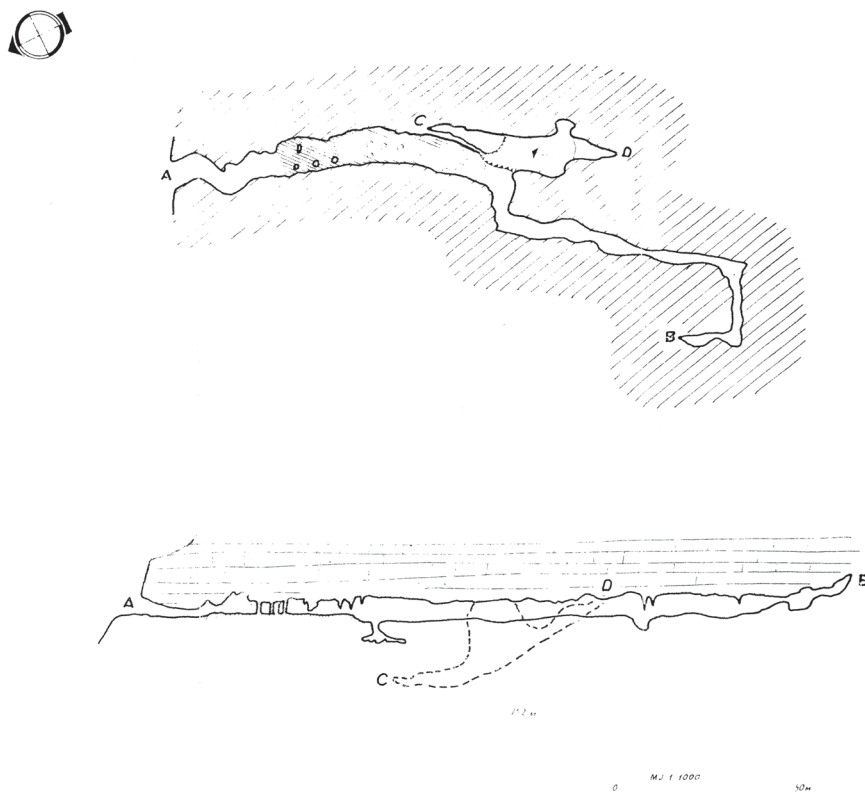
GOSPIĆ 2

VELIKA BARAČEVA P - BR. 6

Nacrt Donje Baračeve špilje iz Elaborata SDH 1961. tunela moglo spojiti te dvije špilje i tako stvoriti kružni tok turističkog posjeta. Nažalost, to se kasnije pokazalo pogrešnim.

Nacrta Baračevih špilja koje je 1983. snimio Marijan Čepelak nigdje nisu objavljeni, a nisu pohranjeni ni u arhivi SO-a PDS „Velebit“, čiji je Marijan Čepelak član, već se vjerojatno nalaze samo u privatnoj arhivi autora.

Nove nacрте svih Baračevih špilja snimili su 2003. članovi DDISKF-a, a autor im je Alan Kovačević. Nacrta Donje (duga 565 m), Gornje (duga 520 m) i Nove Baračeve špilje (duga 94 m) objavljeni su u knjižici *Baračeve špilje* autora Tihomira Kovačevića izdane koncem 2003. u Rakovici. Špilja Baračevac istražena je u duljini od oko 350 m, ali nacrt te špilje do sada nije nigdje nije objavljen (Kovačević T, 2004.). U knjižici Tihomira Kovačevića objavljen je i *Geodetski snimak površine i odnos Baračevih špilja s obzirom na njihove ulaze i smjer pružanja*. S obzirom na veliku točnost mjerenja (modernim instrumentima) nacrti snimljeni 2003. smatraju se najtočnijim.

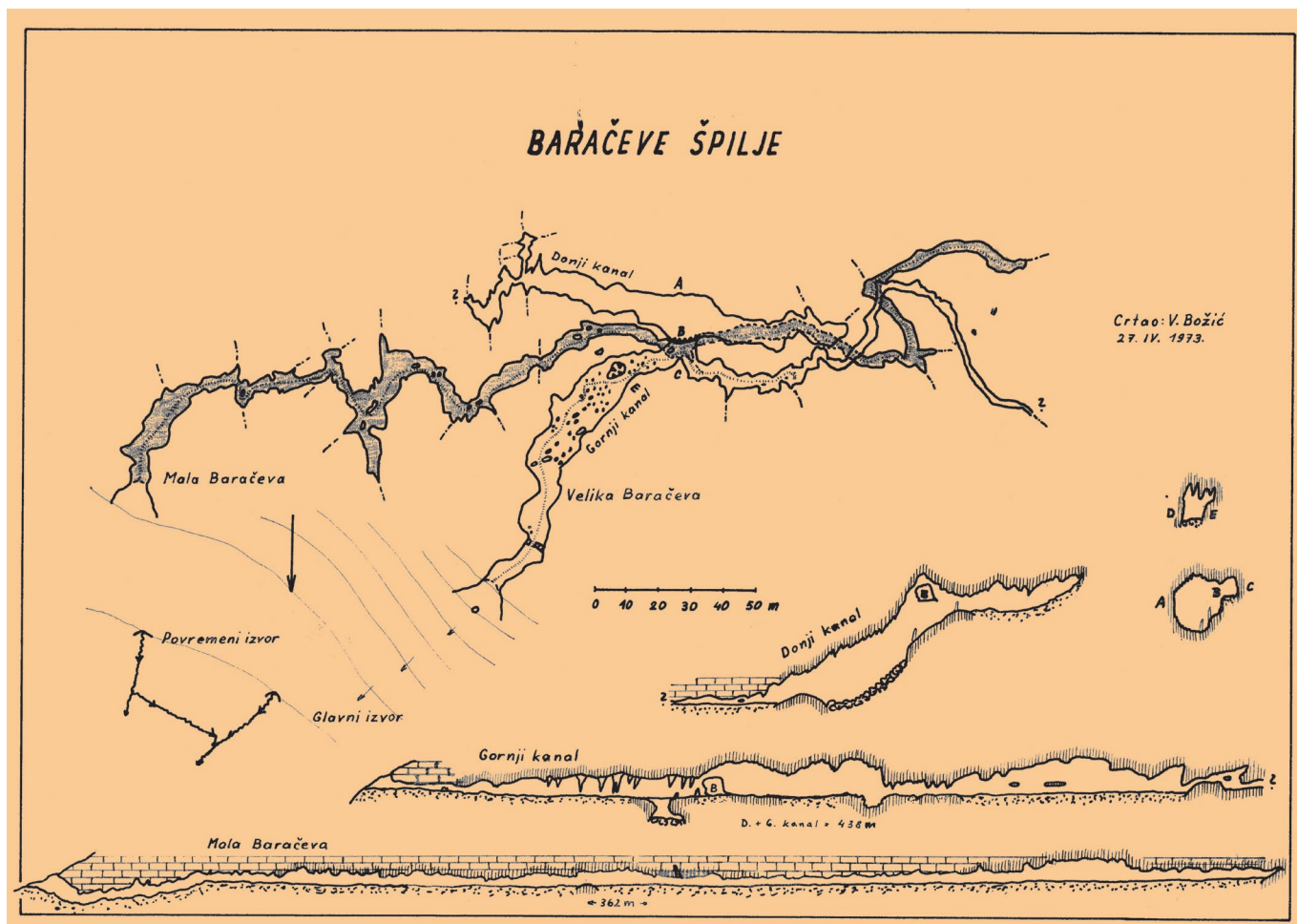

Nacrt Gornje Baračeve špilje iz Elaborata SDH 1961.

pa je potrebno izraditi novi. Novi nacrt Gornje špilje izrađen je 17. prosinca 1972. Tada je topografski snimljen i međusobni položaj ulaza Donje i Gornje špilje. Pomoću starog nacrta Donje špilje i novog nacrta Gornje

špilje izrađen zajednički nacrt obiju špilja. Iz tog je nacrta vidljivo da se kanali Donje špilje nalaze veoma blizu bočnog ili donjeg kanala Gornje špilje pa se stvorila pretpostavka da bi se probijanjem kratkog umjetnog

Pregledom objavljenih nacrta i pisanih podataka o duljinama pojedinih špilja vidljive su razlike u duljini istraženih dijelova špilja, što je posljedica nove tehnologije prodiranja u špilje - proširivanje uskih prolaza i ronjenje.

Međusobni odnos Donje i Gornje Baračeve špilje Vlade Božića iz 1973.

Pregled duljina Baračevih špilja:

	Donja Baračeva	Gornja Baračeva	Nova Baračeva	Baračevac
Josip Poljak	368 m	260 m	-	-
Mirko Malez	368 m	230 m	-	-
Vlado Božić (I. Posarić)	362 m	438 m	-	-
Marijan Čepelak	565 m	415 m	-	-
Alan Kovačević	565 m	520 m	94 m	350 m +?

Valja istaknuti razliku u prikazu smjera pružanja Donje špilje na nacrtu Josipa Poljaka i svih ostalih autora. Smjer pružanja po Josipu Poljaku jest sjeverozapad, dok je kod ostalih autora zapad. Osim toga, kod Josipa Poljaka špilja se pruža gotovo pravocrtno, dok kod drugih autora špiljski kanal prilično krivuda.

Također, postoji razlika i u smjeru pružanja Donje špilje između nacrtu Alana Kovačevića i Vlade Božića odnosno Ivica Posarića. Vjerujem da je originalni nacrt Ivica Posarića pravilno orijentiran, ali je do pogreške došlo kod prilagođavanja nacrtu za objavu u elaboratu. Budući da se htjelo nacrt objaviti na što manjem komadu papira, pružanje nacrtu izvedeno je vodoravno pa je zato smjer sjevera otklonjen od vertikale, ali, nažalost,

na krivu, suprotnu stranu. Kada se smjer sjevera postavi za jednaki kut suprotno od vertikale, dobiva se jednako dobro pružanje kanala kao i na nacrtu Alana Kovačevića. Na kopiji Posarićeva nacrtu, na kojoj je Vlado Božić dodavao oznake detalja, vidi se i pravilni položaj sjevera. Kad se taj nacrt uspoređi s Kovačevićevim, vidi se da u obliku nacrtu gotovo i nema razlike.

Većih razlika ima i kod nacrtu Gornje špilje. Prema Josipu Poljaku, špilja se gotovo pravocrtno proteže u smjeru sjeverozapada, dok je kod drugih autora pružanje špiljskih kanala prikazano krivudavo.

Pomutnju je stvorio nacrt Vlade Božića, objavljen 1975., koji prikazuje Gornju i Donju špilju zajedno, zbog

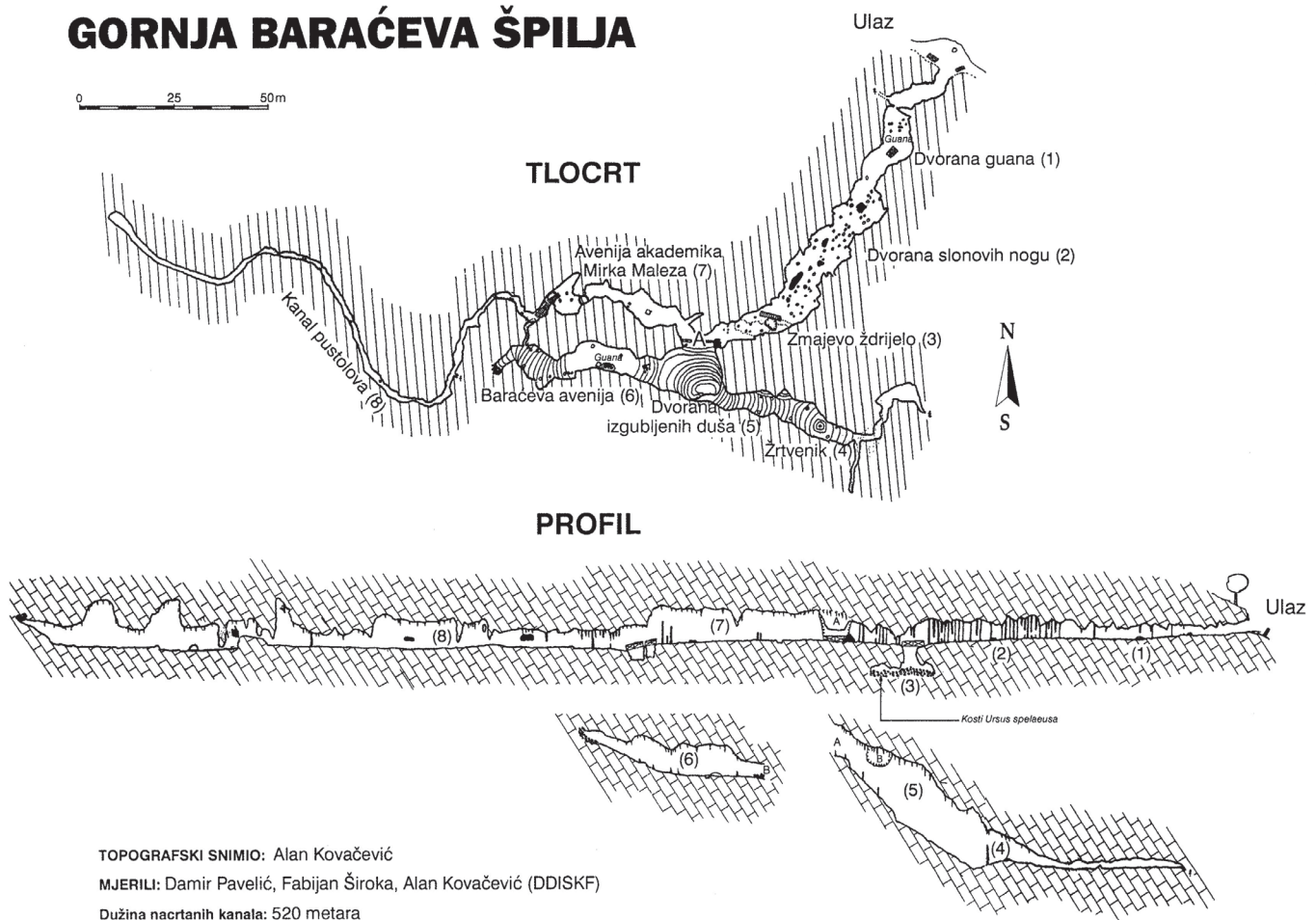
pogrešnog pružanja Donje špilje. Kad se nacrt Donje špilje pravilno orijentira na nacrtu obiju špilja, dobiva se približno jednaka slika kao na nacrtu Alana Kovačevića iz 2003.

Eventualno dalje napredovanje u Novoj Baračevoj špilji i špilji Baračevac dat će bolji uvid u ovaj zanimljiv speleološko-hidrogeološki sustav.

Sadašnje stanje špilja

U Gornjoj Baračevoj špilji uređeno je oko 150 m putova s ogradama i električnom rasvjetom. Rešetkasta vrata postavljena su na mjestu staroga kamenog zida, udaljena dvadesetak metara od ulaza. Špilja obiluje lijepim sigastim ukrasima i sada je istražena u duljini od 520 m (K o v a č e v i ć, 2004., B o ž i ć, 2009.).

GORNJA BARAČEVA ŠPILJA

TOPOGRAFSKI SNIMIO: Alan Kovačević

MJERILI: Damir Pavelić, Fabijan Široka, Alan Kovačević (DDISKF)

Dužina nacrtanih kanala: 520 metara

Veljača, ožujak 2003. godine

Nacrt Gornje Baračeve špilje Alana Kovačevića iz 2003.

Donja špilja sada nije uređena (bila je uređena 1892.), ali su blizu ulaza postavljena rešetkasta vrata kako bi se spriječili nekontrolirani ulazi u špilju, odnosno da je se zaštititi dok se i ona opet ne uredi za turističko posjećivanje. Donja je špilja sada istražena u duljini od 565 m.

Ulaz u Novu Baračevu špilju vrlo je nizak i za sada nije u planu njezino uređenje. Špilja je istražena u duljini od 94 m.

Speleolozi-ronioci zaronili su i u izvor Baračevac i prodrli oko 350 metara u unutrašnjost. Nakon potopljenog ulaznog dijela nastavlja se suhi dio špilje (Kovačević, 2004.). Sada se može reći da se na izletištu Baračevac nalaze četiri špilje: Gornja, Donja, Nova i potopljena špilja Baračevac. Sve su četiri špilje dio jedinstvenoga hidrogeološkog sustava.

Kako je već rečeno, novi nacrti Gornje i Donje špilje rađeni 2014. još nisu objavljeni.

O sagrađenim zidovima i vratima

Prilikom uređenja špilja za turističko posjećivanje 1892. bila su na ulazu u Gornju špilju postavljena vrata. Prvi ih je 1910. spomenuo Dragutin Franić: *Pred samim ulazom na kome su vrata s rešetkom...* Svi kasniji istraživači i posjetitelji vrata nisu spominjali. Nova, rešetkasta vrata postavljena su u Gornjoj špilji tek 2003. prilikom ponovnog uređenja za turističko posjećivanje. Tada su postavljena rešetkasta vrata i na Donju špilju.

Zid sagrađen u Gornjoj špilji, na izmaku danje svjetlosti, dvadesetak metara od ulaza, spominjali su gotovo svi autori koji su pisali o ovoj špilji. Mijo Kišpatić ga je opisao ovako: *Široki otvor vodi u špilju... Nadesno u tom prostoru otvara se pravo zjalo špilji, koja se daleko prema jugu protegnula. To je zjalo bilo pečenom opekom zaziđano a sada je preko polovice otvoreno.*

Dragutin Hirc u svim je svojim

člancima o zidu u Gornjoj Baračevoj špilji napisao isto: *Ta vrata bijahu zaziđana pečenom opekom, a od zida vidi se i sada polovica.* Dragutin Franić još je dodao: *Vidi se dakle da je špilja bila nekoć zatvorena pa je bila dobrim utočištem, skloništem i obranom našim djedovima, kordunskim patnicima, za turskih provala i zuluma prije 150-250 godina otprilike.* Slično je napisao i Josip Poljak: *Ulaz je u pećinu do 4 m širok i oko 2.40 m visok; njime se ulazi u sveden prostor. Na desnoj je strani toga prostora, 18 m od ulaza pravi otvor pećine, koji je nekada bio posve zaziđan kamenjem i opekama; danas je od njega preko polovice srušeno. Kroz taj otvor ulazimo...* Više je o zidu napisao Ivan Krajač: *Špilja počinje s jednom prostorijom, koja se suzuje prema nutrini špilje, a koja je bila na najužem mjestu zaziđana jakim zidom od gotovo metar debljine, koji zid jošte i danas na rubovima stoji... O ovoj špilji nam je naš pratilac pripovijedao, da je bila zaziđana do pred kojih tridesetak godina, a kada su je otvorili, da su uza stijene špilje našli kupove ljudskih kosti sa kostima*

Stanje zida u Baračevoj Gornjoj špilji zatečeno 1971. - pogled izvana Foto: Vlado Božić

Drugi zid s vratima u Baračevoj Gornjoj špilji 2007. - pogled iznutra Foto: Vlado Božić

Stanje zida u Baračevoj Gornjoj špilji zatečeno 2002.- pogled izvana Foto: Vlado Božić

Ostatak prvog zida Foto Hrvoje Cvitanović

dokoljenice, koje su sezale nad koljeno današnjim ljudima. Među ostalim i jedan kameni žrvanj, kojim su se očito služili oni koji su u špilju prebjegli da prave brašno. Prema priči su ovamo, u gornju špilju, bježali i skrivali se Hrvati pred Turcima. Ako je istina, da je nutarnji otvor špilje bio potpuno zazidan, onda bi značilo to, da su Turci zazidali žive ljude unutra, pa je sve poginulo od gladi.

Zid je spomenuo i Mirko Malez: *Nakon predvorja u pećini se nalaze ostaci zida; za vrijeme turskih provala njom su se koristili kao „zbjegom“, i u njoj je našao sklonište okolni narod. Brojne čovječje kosti u završnom dijelu pećine također potječu iz tog vremena.*

Speleolozi koji su istraživali Baračeve špilje 1960. u Elaborat su unijeli sljedeći podatak: *Ovo je jedna od najpoznatijih pećina u ovom kraju. U turskom razdoblju služila je kao zbjeg okolnjeg stanovništva i iz tog razdoblja su se sačuvali tragovi zidova, kojima je na dva mjesta bio pregrađen pećinski prostor. Pećina je služila kao sklonište i za vrijeme Drugog svjetskog rata, a sada je povremeno*

koriste za sklonište pastiri. Ovo je prvi i jedini pisani podatak da su postojala dva zida, odnosno da su još 1960. bili vidljivi tragovi dvaju zidova.

Danas se tragovi tog drugog zida vide u stropu i stijeni ulaznog prostora na udaljenosti 5 - 6 m ispred sadašnjeg zida. Nažalost, nema nikakvih drugih podataka o tom drugom zidu.

Članovi SO PD „Željezničar“ posjetili su 1971. Baračeve špilje i fotografirali opisane ostatke debelog zida na udaljenosti od dvadesetak metara od ulaza, a fotografirali su ih i 2002. Prilikom uređenja Gornje špilje 2003. na ostatke starog zida ugrađena su željezna rešetkasta vrata, a kameni je zid dograđen oko dovratnika vrata, i to kamenjem koje je bilo prije dio zida, tako se ne vidi velika razlika između starog dijela zida i novoga dograđenog.

Međutim, Kišpatić je pisao o zidu građenom od pečenih opeka, a Poljak o zidu građenom kamenjem i opekama. Nažalost, opeke nakon 1971. nitko

više nije vidio ni na zidu a ni pokraj zida. Jesu li spomenute opeke iznesene iz špilje ili su razbijene i smrvljene, za sada će ostati nepoznato.

U svakom bi slučaju valjalo povezati povijest rakovičkoga kraja s arheološkim nalazima iz špilje, kao i ovim iznesenim podacima o zidovima i odgonetnuti događaje koji su bili vezani uz njih. Brojne ljudske kosti, koje spominju gotovo svi autori, navode na zaključak da je u Gornjoj Baračevoj špilji bio zbjeg i da je u njoj poginulo mnogo ljudi, odnosno da je i ova špilja bila jedna od masovnih grobnica, kao što je bila obližnja Božičeva ili Suha špilja uz Koranu i Špilja Vrvlovka uz Kupu pokraj Kamanja (B o ž i ć i sur. 2007. i B o ž i ć, 2008.). Zbog poštovanja prema ovim kostima bilo bi lijepo da im veću pažnju posvete arheolozi i povjesničari.

Možda će rezultati arheoloških istraživanja, obavljena 2013. u Gornjoj špilji, dati više svjetla o zbivanjima u špilji i okolici.

Literatura (poredana kronološki)

Antun Beyer, Milan Tietze, Gjuro Pilar, 1874: Die Wassernoth im Karste – Oskudica vode po krasu, str. 160 (32), Agram - Zagreb

Mijo Kišpatić, 1885: Kostii iz Baračeve špilje kod Kršlje. Viestnik hrvatskoga arheologičkoga društva, god. 7, br. 2, str. 11-34, Zagreb

Anonimus, 1897: Baračeva špilja. Plitvička jezera (Les lacs de Plitvice), broj 5, tečaj 1,

J. Sugh, 1898: Izlet u Baračeve špilje. Obzor, od 4. kolovoza 1898.

Dragutin Hirc, 1900: Baračeva pećina. Lika i Plitvička jezera, str.145, Zagreb, također i pretpisak 1996. Rijeka

Dragutin Hirc, 1900: Nekoje znamenite pećine u Hrvatskoj - Baračeva pećina. Nada, Sarajevo, br. 23, str. 362

Dragutin Hirc, 1905: Baračeva pećina. Prirodni zemljopis Hrvatske, str.693-694, Zagreb

Dragutin Franić, 1910: Baračeva spilja. Plitvička jezera, str.172-176, Zagreb

Josip Poljak, 1914: Baračeve pećine. Pećine hrvatskog krša, II dio, Pećine okoliša Plitvičkih jezera, Drežnika i Rakovice, JAZU, Prirodoslovna istraživanja Hrvatske i Slavonije, sv. 3, str. 18-22, Zagreb

Ivan Krajač, 1925: Baračeve špilje kod Rakovice. Hrvatski planinar, br. 7, str. 113-114, Zagreb

Frano Baučić, 1945: Baračeve pećine – Donja Baračeva pećina. Podatci o pećinama, str. 5-6, i 92, Zagreb

Frano Baučić, 1945: Baračeve pećine

– Gornja Baračeva pećina. Podatci o pećinama, str. 12 i 92, Zagreb

Srećko Božičević, 1956: Baračeve pećine - Planinari u Hrvatskoj i speleologija. Naše planine, br. 4, str. 303-304, Zagreb

Vladimir Redenšek, 1957: Baračeve špilje - Popis špilja i ponora u Hrvatskoj, Naše planine, br. 3-5, str. 125, Zagreb

Mirko Malez, 1960: Paleontološka istraživanja i speleološka rekognosciranja u 1959. godini. Ljetopis JAZU, br. 66, str. 309-324 (319-320), Zagreb

Ivo Baučić, 1960: Mala Baračeva pećina. Elaborat o speleološkim istraživanjima na području Like i Korduna, karta Gospić 2, str. 15-16, Zagreb

Ivo Baučić, 1960: Velika Baračeva pećina. Elaborat o speleološkim istraživanjima na području Like i Korduna, karta Gospić 2, str. 17-18, Zagreb

Srećko Božičević, 1961: Baračeve pećine - Zaštita pećina u Hrvatskoj i njihovo uređenje u turističke svrhe. Zbornik radova - II jugoslavenski speleološki kongres, Split, 1958., str. 147-154, Zagreb

Vlado Božić, 1975: Baračeve špilje nekad i danas. Speleolog, god. 20/21, za 1972-1973, str. 2-6, Zagreb

Vlado Božić, 1975: Zaštićeni speleološki objekti u Hrvatskoj. Naše planine, br. 11-12, str. 197, Zagreb

Mirko Malez, 1976: Datierung der Quartärlagerungen der Oberen Barač – Höhle bei Rakovica in der Lika. Bulletin Scientifique, Tome 21, No 10-12, str. 200-201, Zagreb

Vlado Božić, 1984: Počeci spiljskog turizma u Hrvatskoj. Zbornik radova 9. jugoslavenskog speleološkog kongresa, str. 835, Zagreb

Marijan Čepelak, 1984: Špiljski sustav Panjkov ponor-Kršlje. Naše planine, br. 7-8, str. 145-150, Zagreb

Marijan Čepelak, 1985: Špiljski sustav Panjkov ponor-Kršlje. Speleolog, god. 30/31, za 1982-1983, str. 21-27, Zagreb

Mladen Garašić, 1992: Godina 1892 - godina osnutka prve organizacije vezane uz speleološku djelatnost u Hrvatskoj, Speleologia croatica, br. 3, str. 53-55, Zagreb

Tihomir Kovačević Tihi, 2003: Baračeve špilje. JU Rakovica, str. 1-48, Rakovica (i na engleskom jeziku)

Tihomir Kovačević Tihi, 2004: Gornja Baračeva špilja. Turistička zajednica Rakovica, str. 1-32, Rakovica (hrvatski, engleski, talijanski, njemački, češki, mađarski)

Tihomir Kovačević, 2004: Značajniji rezultati „Međunarodne speleo-ronilačke ekspedicije Rakovica 2003“ te predekspedicijskih i postekspedicijskih akcija - Špilja Baračevac. Subterranea croatica, Karlovac, br. 2, str. 17

Vlado Božić, 2005: Baračeve špilje i Javna ustanova Rakovica. Speleolog, god. 52, za 2004, str. 101-102, Zagreb

Božić, V., Štefančić, J., Cvitanović, H., Matoš, N., Raguž, K. i Perkić, D., 2007: Utvrđene špilje u karlovačkoj županiji. Obavijesti, Hrvatsko arheološko društvo, br. 2, str. 31, Zagreb

Božić, V., 2008: Špilje s obrambenim zidovima u karlovačkoj županiji. Speleolog, god. 55, za 2007, str. 108-111, Zagreb

Božić, V., 2009: Baračeva špilja Gornja. Vodič po pristupačnim špiljama i jama u Hrvatskoj, str. 111-114, Zagreb

Speleological research in Baračeve špilje

Four caves are known in the vicinity of Rakovica, Donja špilja (Lower cave), Gornja špilja (Upper cave), Nova špilja (New cave) and Baračevac Cave. The first cave surveys were published 100 years ago and the first reference appears 130 years ago. Mijo Kišpatić was the first to write about these caves in 1885. Donja and Gornja špilja were modified as show caves in 1892 and since then have undergone various forms of restoration. The first survey was published by Josip Poljak in 1914, and his survey was copied by Frano Baučić and published in 1945. The next survey was made in 1960 for army purposes. Members of the Speleological Department of Željezničar Mountaineering Society made new surveys in 197 and 1973. In 2003, for the purpose of establishing 'The public institute for protected area management for the area of Rakovica Municipality', a survey was carried out by members of the Dinaridi Society for Research. Surveys and films of karst phenomena were made and they also published surveys of Donja, Gornja and Nova špilja. The latest surveys were made during 2014 but have not yet been published. Donja špilja was explored to 565 m in length, Gornja špilja to 520 m, Nova špilja to 94 m and Baračevac Cave, using cave diving techniques, to 350 meters in length.

As early as 1892 entrances to both Donja and Gornja špilja were already gated for controlled cave visiting. At the entrance of Gornja špilja two walls have been identified, one behind another, from the time when the cave was a refuge for the local population during Turkish invasions. Only the second wall now remains and it is here that a door erected in 2003 can be found. All that is left of the first wall are remains visible in the ceiling of the cave. In 2003 grid doors were also placed at the entrance of Donja špilja. Gornja špilja was only adapted for tourist visits in 2003.